

VÝSTUPY NÁRODNÍ INVENTARIZACE LESŮ

uskutečněné v letech 2011–2015

Národní inventarizace lesů (NIL) je nezávislé šetření o skutečném stavu a vývoji lesů. Jejím úkolem je podat souhrnné, dostatečně přesné a věcně správné údaje o stavu a vývoji lesů v České republice.

1. Plocha lesa

ÚVOD

V rámci druhé inventarizace došlo oproti první inventarizaci ke změně kategorizace pozemků včetně změny definice kategorie Les. Byla převzata kategorizace pozemků podle ENFIN (European National Forest Inventory Network), která je v souladu s kategorizací podle FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations). Původní de-finice lesa podle NIL1 neřešila skutečné využití pozemku a byla závislá na stavu v katastru nemovitostí, respektive na vymezení PUPFL. Toto je v rozporu s doporučeními organizace ENFIN. Dru-hým důvodem změny definice lesa byla nutnost uvedení do sou-ladu s mezinárodními standardy, kdy je vyžadováno poskytování údajů za kategorií pozemku Les podle definice FAO. Kategorie po-zemku podle NIL2 je vylíšena pouze na základě skutečného využí-tí pozemku a posouzení parametrů porostu dřevin.

PLOCHA LEŠA PODLE NIL1 (2001–2004)

NIL ČR použila v prvním cyklu vlastní kategorizaci pozemků. Definovány jsou tři kategorie pozemků – LES, NELES a pozemky mimo území ČR. Do kategorie LES jsou zahrnuty všechny pozemky ve smyslu lesního zákona č. 289/1995 Sb. Jsou to tedy všechny pozemky určené k plnění funkcí lesa, nehlédě na vlastnosti porostu pokrývající tyto pozemky. Dále jsou do této kategorie zařazeny pozemky, které mají charakter lesa a nejsou definovány ve výše uvedeném zákoně. Charakter lesa je definován v metodice NIL1, podle které musí být splněna základní porostní kritéria: minimální šířka 10 m, minimální rozloha porostu 400 m², zápoj dřevin nad 20 %. Kategorie LES je dále členěna na lesní porosty a bezlesí.

Tab. 1: Plocha lesa v období NIL1 podle metody zjištění

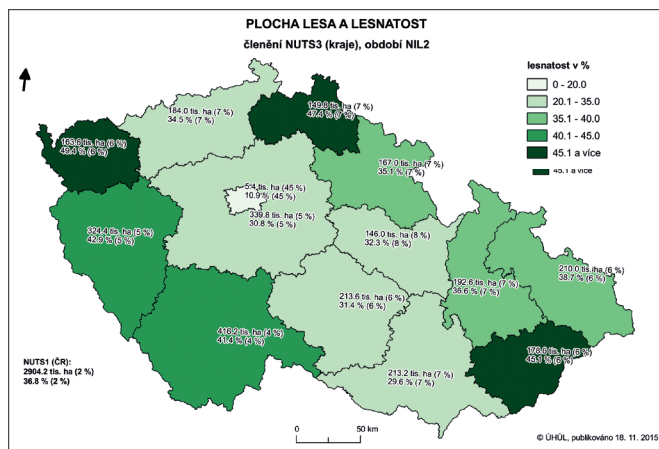
Způsob zjištění	plocha lesa (tis. ha.)	spodní mez (tis. ha)	horní mez (tis. ha)
NIL1 – snímání ortofotomapa	2 751,6		
NIL1 – statistický odhad	2 889,8	2 841,6	2 938,0

V rámci oficiální výstupů NIL1 byla publikována plocha lesa ve výši 2 751,6 tis. ha. Tato plocha nebyla vypočtena statistickým odhadem, ale zjištěna mapováním okrajů lesa z černobílých leteckých ortofotomap na území celé ČR. V rámci vyhodnocení NIL2 pak byla statistickým odhadem vypočtena plocha lesa v období NIL1 ve výši 2 889,8 tis. ha. Do výpočtu této plochy byly nově zahrnuty i plochy, které byly v NIL1 chybně klasifikovány jako NELES. Oba uvedené údaje odpovídají ploše lesa podle národní definice kategorie pozemku LES podle NIL1.

PLOCHA KATEGORIÍ POZEMKŮ PODLE NIL2 (2011–2015)

V rámci NIL2 jsou vymezeny čtyři následující kategorie pozemků:

LES – FOREST (F) – představují pozemky s plochou větší jak 0,5 ha s celkovým zápojem stromů o výšce alespoň 5 m dosahu-

Obr. 1. Plocha lesa a lesnatost v členění podle krajů

Komentář: Při interpretaci konkrétního bodového odhadu lze na základě relativního vyjádření 95 % výběrové chyby (uvedena v závorkách) testovat shodu skutečné hodnoty parametru s nulou. Relativní 95% chyba (polovina intervalového odhadu pro statistickou jistotu 95 %) je vztažena k bodovému odhadu. Hodnota 100 % nebo vyšší (uvedena v závorkách za hodnotou konkrétního bodového odhadu) znamená, že intervalový odhad obsahuje nulu. V takovém případě se bodový odhad statisticky významně neliší od nuly. Takto lze snadno posuzovat statistickou významnost změnových charakteristik – například změny plochy lesa (neliší-li se bodový odhad významně od nuly, je změna statisticky nevýznamná).

jícím 10%. Do této kategorie dále řadíme pozemky se stromy schopnými dosáhnout výšky 5 m a zápoje 10% na daném stanovišti (in-situ). Nepatří sem porosty s šířkou menší jak 20 m (liniové porosty) a porosty či pozemky s převážně zemědělským nebo městským využitím. Do této kategorie nepatří vodní plochy (tůňe, rybníčky apod.) o rozloze překračující 400 m². Dále sem nepatří toky a vodní plochy liniového charakteru (slepá říční ramena apod.) s šířkou koryta (řečiště) přesahující 8 m a zpevněné cesty (asfaltové, betonové, kamenné atp.) s šířkou jízdního pruhu překračující 4 m. Do kategorie Les se však řadí pozemky, které jsou pouze dočasně odlesněné (holé seče, kalamitní holiny, plochy po přípravě půdy pro obnovu, požářiště atp.) tzn. pozemky, u nichž existuje předpoklad budoucího dosažení požadovaného 10% zápoje stromů s minimální výškou 5 m.

NELESNÍ POROSTY DŘEVIN – OTHER WOODED LAND (OWL) – zahrnují pozemky mimo kategorii Les, které rozlohou přesahují 0,5 ha, a pro něž platí alespoň jedna z podmínek: 1) zápoj stromů o výšce alespoň 5 m nedosahuje 10%, činí však nejméně 5 %, 2) zápoj stromů o výšce alespoň 5 m nedosahuje 5 %, přičemž součet zápoje stromů (výška alespoň 5 m, stromy nemusí být přítomny vůbec) a keřů o výšce alespoň 0,5 m dosahuje nejméně 10%. Z této kategorie jsou vyloučeny porosty s šířkou nedosahující 20 m (liniové porosty) a pozemky či porosty s převážně zemědělským nebo městským využitím.

OSTATNÍ POZEMKY S POROSTEM STROMŮ – OTHER LAND WITH TREE COVER (OLWTC) – jsou pozemky s rozlohou přesahující 0,5 ha, pokryté stromy s výškou alespoň 5 m, jejichž celkový zápoj činí nejméně 10% s převážně zemědělským nebo městským využitím. Tato kategorie nezahrnuje porosty s šířkou nedosahující 20 m.

OSTATNÍ POZEMKY – OTHER LAND (OL) – jsou všechny pozemky nezařazené do kategorie Les, OWL nebo OLWTC.

Tab. 2: Plocha kategorií pozemků NIL2

Kategorie pozemku	odhad (tis. ha)	spodní mez (tis. ha)	horní mez (tis. ha)	podíl na celkové ploše ČR (%)
Les	2 904,2	2 856,2	2 952,2	36,8
OWL	14,0	10,5	17,5	0,2
OLWTC	135,8	125,0	146,6	1,7
Ostatní	4 832,0	4 782,6	4 881,4	61,3
Celkem	7 886,0			100,0

Plocha lesa v NIL2 byla zjištěna statistickým odhadem na základě stanovení kategorie pozemku NIL2 na středů inventarizační plochy. Rozloha lesů podle NIL2 se výrazně liší oproti údajům Zprávy o stavu lesa a lesního hospodářství České republiky v roce 2014 (Mze, 2014), která udává plochu lesa 2 666 tis. ha a lesnatost 34%. Rozdíl tedy činí 238,2 tis. ha (9%) ve prospěch NIL.

Nejvyšší lesnatost byla zjištěna v Karlovarském kraji (49,4%). Vysokou lesnatost nad (45 %) mají kraje Liberecký (47,7 %) a Zlínský (45,1%). Naopak nejnižší lesnatost má Hlavní město Praha (10,9%). Lesnatost v ostatních krajích se pohybuje kolem 30%. Nejvyšší plochu lesů má kraj Jihočeský (416 tis. ha) a Plzeňský (324 tis. ha).

PLOCHA DRUHŮ POZEMKU KATEGORIE LES PODLE NIL2

V rámci kategorie Les jsou rozlišovány tři druhy pozemků.

- **POROSTNÍ PŮDA** – porosty dřevin, lesní průseky do 4 m, nezpevněné cesty do šíře jízdního pruhu 4 m (včetně), vodní toky do šířky koryta (řečiště) 4 m, semenišť, holiny, jež jsou v kategorii pozemku Les.

- **BEZLESÍ** – lesní průseky a nezpevněné cesty o šířce 4 až 20 m, vodní toky a plochy o šířce 4 až 8 m, dočasné nezpevněné lesní skládky, ostatní nezpevněné plochy bez porostu dřevin patřící do kategorie Les vyjma porostní půdy a jiných pozemků.

- **JINÉ POZEMKY** – zpevněné lesní cesty do šířky jízdního pruhu 4 m, zpevněné lesní skládky, ostatní zpevněné plochy bez porostu dřevin patřící do kategorie Les, dále drobné stavby dočasného charakteru sloužící lesnímu hospodářství, myslivosti nebo rekreaci (sněžná jáma, altán, odpočívadlo, krmelec atd.), pakliže patří do kategorie pozemku Les.

Tab. 3: Plocha druhů pozemků podle NIL2

	odhad (tis. ha)	spodní mez (tis. ha)	horní mez (tis. ha)	podíl na celkové ploše lesa (%)
Plocha kategorie Les	2 904,2	2 856,2	2 952,2	100,0
Porostní půda	2 851,6	2 803,9	2 899,3	98,2
Bezlesí	6,8	4,5	9,1	0,2
Jiné pozemky	11,0	8,0	14,0	0,4
Nepřístupný nebo neschůdný les	34,8	29,4	40,2	1,2

Podle údajů NIL1 byl podíl plochy lesních porostů 98,3 % na ploše lesa, podle NIL2 pak podíl činí 98,2 %. Podíl bezlesí podle NIL1 činí 1,7 %, podle NIL2 pouze 0,2 %. Rozdíl těchto hodnot je způsoben rozdílnou definicí bezlesí, kdy v NIL2 byl nově vylišován druh pozemku „Jiné pozemky“. Přesto je součet podílu těchto dvou druhů pozemků NIL2 (0,6%) výrazně nižší než uvedený podíl bezlesí podle NIL1 (1,7%), v kterém byla tato nová kategorie zahrnuta. To bylo způsobeno změnou definice, kdy část bezlesí dle NIL1 již nebyla v rámci NIL2 klasifikována jako kategorie pozemků Les (produktovody, zpevněné lesní skládky nad 20 m šířky, atd.).

PLOCHA LESA V ČLENĚNÍ PODLE PUPFL

Pro zařazení plochy do PUPFL (zdroj ÚHÚL, 2013) je rozhodující poloha středu inventarizační plochy. Určení zda je střed plochy v PUPFL bylo zjištěno průnikem s mapovou vrstvou PUPFL.

Tab. 4: Plocha lesa v členění podle PUPFL

	odhad (tis. ha)	spodní mez (tis. ha)	horní mez (tis. ha)	podíl na celkové ploše lesa (%)
Plocha kategorie Les	2 904,2	2 856,2	2 952,2	100,0
Les v PUPFL	2 617,6	2 570,4	2 664,8	90,1
Les mimo PUPFL	286,6	271,4	301,8	9,9

Téměř 10% plochy lesa není vedeno jako PUPFL. Podle NIL1 bylo mimo PUPFL pouze 4% plochy lesa. Tento údaj ukazuje na výrazný nesoulad skutečného stavu pozemku se stavem v katastru nemovitostí a také trend zvyšování plochy lesa nezařazené do PUPFL.

ZMĚNA PLOCHY LESA MEZI NIL1 A NIL2

Kategorie pozemku byla určena v rámci terénního šetření na středů inventarizační plochy. Pokud došlo ke změně kategorie mezi inventarizacemi, byl zaznamenán důvod této změny. První skupinou důvodů je skutečná změna v terénu, která mohla být způsobena buď činností člověka, nebo přírodními procesy. Bylo též nutné identifikovat případy, kdy ke změně došlo kvůli úpravě definice lesa a nikoli kvůli skutečné změně kategorie pozemku v terénu. Tyto případy byly zaznamenány ve druhé skupině důvodů. Třetí skupinou pak byly případy, kdy došlo ke změně kategorie pozemku, ale jednalo se o zřejmou chybu určení kategorie pozemku v NIL1 (les byl v NIL1 chybně popsán jako NELES, nebo naopak).

